

Kendelse
af
5. oktober 2015
i
faglig voldgift FV2015.0049:

Fagligt Fælles Forbund,
Fødevareforbundet NNF

og
Serviceforbundet
(advokat Pernille Leidersdorff-Ernst)

mod

DI

på egne vegne og

for

Mejeribrugets Arbejdsgiverforening
(advokat Birgitte Dember)

1. Uoverensstemmelsen og parternes påstande

Sagen angår en aftale om arbejdsgiverforeningens betaling af et årligt beløb til fagforbundene indgået i tilknytning til en ferieoverenskomst mellem de samme parter. Spørgsmålet er, om betalingsaftalen kun kan opsiges til bortfald sammen med ferieoverenskomsten.

Fagforbundene, 3F, NNF og Serviceforbundet, har nedlagt påstand om, at DI og Mejeribrugets Arbejdsgiverforening skal anerkende, at den til aftalen om feriekortordning knyttede aftale om betaling herfor alene kan opsiges til bortfald sammen med aftalen om feriekortordningen.

DI har nedlagt påstand om afvisning, subsidiært frifindelse.

Mejeribrugets Arbejdsgiverforening har nedlagt påstand om frifindelse.

Fagforbundene har ikke protesteret mod, at Mejeribrugets Arbejdsgiverforening selvstændigt nedlægger påstand, men påstår sagen afgjort i realiteten også i forhold til DI.

2. Sagens behandling ved faglig voldgift

Sagen er den 30. september 2015 forhandlet for en faglig voldgiftsret med undertegnede fhv. højesteretspræsident Børge Dahl, som formand og opmand og følgende sidedommere: forhandlingssekretær Kim Poder, 3F, og formand Lars Gram, Danske Mejeristers Fagforening, begge udpeget af klagerne, branchedirektør Nils J. Andreasen, DI, og chefkonsulent, advokat Torben Vistisen, DI, begge udpeget af indklagede.

Der blev under forhandlingen afgivet forklaring af forhandlingssekretær Vagn Henriksen, 3F, Den Grønne Gruppe, og HR-direktør Lars Kaae, Arla Foods.

Da der efter procedure og votering ikke blandt de partsudpegede medlemmer af voldgiftsretten var flertal for en afgørelse, træffes denne af opmanden.

3. Parternes overenskomst og aftaler

3.1. Det gældende aftalegrundlag

3.1.1. Ferieoverenskomsten

Mejeribranchens Fællesoverenskomst 2014 – 2017 mellem ”DI overenskomst II (Mejeribrugets Arbejdsgiverforening) og Fødevareforbundet NNF, Fagligt Fælles Forbund – 3F og Serviceforbundet for Danske Mejeristers Fagforening” indeholder i bilag III følgende:

”Feriekortordning

Idet ferieloven, jfr. den til enhver tid gældende ferielov, med dertil hørende administrative bestemmelser i øvrigt, er gældende, er der mellem arbejdsgiverforeningen og de forbund, der har tilsluttet sig nærværende aftale, enighed om, at nedenstående regler træder i stedet for bestemmelserne om FerieKonto-systemet:

Stk. 1.

Til de i ovennævnte virksomheder beskæftigede arbejdere udbetales den feriegodtgørelse, som de pågældende har optjent inden for virksomhederne, kontant, umiddelbart før ferien påbegyndes, i stedet for indbetaling på FerieKonto. Ved beregning af feriegodtgørelsen, og med hensyn til reglerne for udnyttelsen af den optjente feriegodtgørelse, følges de i ferieloven anførte bestemmelser.

Stk. 2.

En arbejder, som i årets løb fratræder sin stilling i virksomheden, får ved afgang udleveret et af organisationerne godkendt standardkort. På kortet anføres:

...

Stk. 3.

Har vedkommende ikke haft hele den ham/hende i det forløbne ferieår tilkomne ferie, får han/hun tillige udleveret et restferiekort som bevis for den feriegodtgørelse, der tilkommer ham/hende for den del af ferien for det forudgående optjeningsår, han/hun endnu ikke har holdt. ...

Stk. 8.

Feriegodtgørelse, som ikke er hævet inden udløbet af det ferieår, inden for hvilket ferien skulle være holdt, tilfalder feriefonden og indbetales til denne, medmindre anden ordning er godkendt af myndighederne.

...

Stk. 10.

DI Overenskomst II garanterer for lønmodtagernes krav på feriegodtgørelse over for virksomheder, der er medlemmer af foreningen. Ved lønmodtagere forstås i denne forbindelse de folk, som er omfattet af overenskomster, indgået mellem arbejdsgiverforeningen og de forbund, der har tilsluttet sig aftalen.

...”

3.1.2 Betalingsaftalerne

I protokollat af 23. november 1995 mellem Mejeribrugets Arbejdsgiverforening på den ene side og Specialarbejderforbundet i Danmark og Dansk Funktionærforbund på den anden side hedder det:

”I tilknytning til aftalen vedrørende udbetaling af feriegodtgørelse og anvendelse af ferie-kort, som er indgået mellem på den ene side Dansk Funktionærforbund og Specialarbejderforbundet i Danmark og på den anden side Mejeribrugets Arbejdsgiverforening, er der mellem parterne enighed om følgende:

Med virkning fra 1. januar 1996 betaler arbejdsgiverforeningen et beløb på kr. 796.000,00 pr. år til forbundene. Indbetalingen af dette beløb finder sted senest den 1. juli, første gang senest den 1. juli 1996.

Beløbet på kr. 796.000,00 fordeles mellem Nærings- og Nydelsesmiddelarbejder Forbundet, Specialarbejderforbundet i Danmark og Dansk Funktionærforbund efter det enkelte forbunds medlemstal, som følger:

N.N.F.:	3.300 medlemmer (46,8 %)
S.I.D.:	2.700 medlemmer (38,3 %)
D.F.:	1.050 medlemmer (14,9 %)

Det indbetalte beløb skal efter nærmere aftale mellem parterne anvendes til feriefor-mål. Arbejdsgiverforeningen har ret til – eventuelt ved hjælp af en af arbejdsgiverforeningen udpeget revisor – at kontrollere regnskabet vedrørende det omhandlede beløb.

Aftalen kan af begge parter opsiges med 6 måneders varsel til 1. januar, dog tidligst til ophør med udgangen af kalenderåret 1998.
...

Der blev samme dag indgået et ligelydende protokollat mellem Mejeribrugets Arbejdsgiverfor-ening og Nærings- og Nydelsesmiddelarbejderforbundet, bortset fra afsnit 5 om beløbets anvendelse, der i aftalen med NNF er affattet således:

”Beløbet skal anvendes til driften af forbundets feriehjem ”Pinenhus”, idet det herved forudsættes, at denne institution ikke giver overskud. Arbejdsgiverforeningen har ret til – eventuelt gennem henvendelse til forbundets revisor – at kontrollere regnskabet vedrøren-de det omhandlede beløb.”

Disse aftaler er under forklaringerne omtalt som en aftale om rentetilsvær for ferieaftalen. Efter forklaringerne angår feriekortordningen et årligt bruttoferiepengebeløb på overenskomstområdet på ca. 200 mio. kr. – efter fradrag af kildeskat, der betales løbende, ca. 130 mio. kr., som arbejdsgiveren har likviditetsfordel af.

3.2. Det historiske forløb

Feriekortordningen går tilbage til parternes 1967-overenskomst. I protokol af 24. oktober 1968 mellem Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejderforbund og Dansk Mejeristforbund på den ene side og Mejeriernes Arbejdsgiverforening på den anden side hedder det:

”Ved et møde den 24. oktober 1968 enedes nedennævnte organisationer om de nærmere regler for gennemførelse af den i 1967-overenskomsterne omhandlede feriekortordning. Under forudsætning af, at den omhandlede ordning godkendes af Arbejdsdirektoratet og Arbejdsministeriet, er parterne endvidere enige om følgende:

Under hensyntagen til forholdet mellem antallet af beskæftigede i Mejeriandelsselskabet Sønderjylland Øst og det beløb på 2.000 kr. pr. år, som nævnte selskab skal betale i forbindelse med feriekortordningen, er arbejdsgiverforeningen indforstået med til nedennævnte forbund årligt at indbetale i alt kr. 55.000,00, så længe den aftalte generelle ordning er gældende. De således indbetalte beløb kan kun anvendes til ferieformål.

Arbejdsgiverforeningens indbetaling af det omhandlede beløb sker engang årligt og senest den 1. juli, første gang senest den 1. juli 1969. Indbetalingen sker på den måde, som forbundene og arbejdsgiverforeningen enes om. Eventuelle renter af de således indbetalte beløb skal anvendes til samme formål som selve beløbet.

Forbundene og arbejdsgiverforeningen træffer i fællesskab beslutning om, hvilke ferieformål det af arbejdsgiverforeningen indbetalte beløb skal anvendes til, og hvorledes udbetalingen skal finde sted. Forbundene administrerer selv udbetalingsvirksomheden i henhold til de således truffede beslutninger. Arbejdsgiverforeningen har ret til, eventuelt ved hjælp af en arbejdsgiverforeningen udpeget revisor, at kontrollere regnskabet vedrørende de omhandlede beløb.

Spørgsmålet om, hvorledes det samlede beløb skal fordeles mellem de implicerede forbund, afgøres ved indbyrdes aftale mellem forbundene.”

I 1969-overenskomsten mellem Mejeriernes Arbejdsgiverforening og Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejderforbund hedder det bl.a.:

”§ 9. Ferie. Stk. 1. Ferie og feriegodtgørelse ydes i henhold til den til enhver tid gældende ferielov.

...

Stk. 7. Udbetaling af feriegodtgørelse finder sted efter den for medlemmer af Mejeriernes Arbejdsgiverforening gældende feriekortordning.”

I protokollat af 27. november 1973 hedder det:

”Under forudsætning af at den indgåede aftale vedrørende udbetaling af feriegodtgørelse og anvendelse af feriekort godkendes af Direktoratet for Arbejdstilsynet, er der mellem Mælkeri-Industriarbejdernes Forbund og Mejeribrugets Arbejdsgiverforening enighed om følgende:

Så længe aftalen er i kraft, betaler arbejdsgiverforeningen et beløb på kr. 35.000,- pr. år til forbundet, Indbetalingen af dette beløb finder sted senest den 1. juli, første gang senest den 1. juli 1974.

Parterne er endvidere enige om, at beløbet anvendes til driften af forbundets ferie-hjem ”Pinen Kro”, idet det herved forudsættes, at denne institution ikke giver overskud. Arbejdsgiverforeningen har ret til – eventuelt gennem henvendelse til forbundets revisor, p.t. Revisionsinstituttet af 1920 A/S, Banegårdsgade 38, IV, 8000 Århus C – at kontrollere regnskabet vedrørende de omhandlede beløb.”

Som bilag 2 til parternes 1975-overenskomst er medtaget:

”FERIEKORTORDNING

Aftale vedrørende udbetaling af feriegodtgørelse og anvendelse af feriekort på virksomheder, der er medlemmer af Mejeribrugets Arbejdsgiverforening.

Idet ferieloven af 4. juni 1970, jfr. Lovbekendtgørelse nr. 365 af 30. juli 1971, med dertil hørende administrative bestemmelser i øvrigt er gældende, er der mellem arbejdsgiverforeningen og de forbund der har tilsluttet sig nærværende aftale enighed om, at nedenstående regler træder i stedet for bestemmelserne om feriemærkesystemet.

1. Til de i ovennævnte virksomheder beskæftigede arbejdere udbetales den feriegodtgørelse, som de pågældende har optjent inden for virksomhederne, kontant, umiddelbart før ferien påbegyndes, i stedet for ved indklæbning af feriemærker ved hver lønudbetaling. Ved beregning af feriegodtgørelsen og med hensyn til reglerne for udnyttelsen af den optjente feriegodtgørelse følges de i ferieloven anførte bestemmelser.

2. En arbejder, som i årets løb fratræder sin stilling i virksomheden, får ved afgang udleveret et af organisationerne godkendt standardkort. På kortet anføres:

...

3. Har vedkommende ikke haft hele den ham i det forløbne ferieår tilkomne ferie, får han tillige udleveret et restferiekort som bevis for den feriegodtgørelse, der tilkommer ham for den del af ferien for det forudgående optjeningsår, han endnu ikke har holdt ...

...

7. Feriegodtgørelse, som ikke er hævet inden udløbet af det ferieår, inden for hvilket ferien skulle være holdt, tilfalder feriefonden, og indbetales til denne, medmindre anden ordning er godkendt af direktøren for Arbejdstilsynet.

...

9. Mejeribrugets Arbejdsgiverforening garanterer for lønmodtagerens krav på feriegodtgørelse over for virksomheder, der er medlemmer af foreningen. Ved lønmodtagere forstås i denne forbindelse de folk, som er omfattet af overenskomster indgået mellem arbejdsgiverforeningen og de forbund der har tilsluttet sig aftalen.

...

11. Aftalen træder i kraft den 1. januar 1974 og kan af begge parter opsiges med 6 måneders varsel til en 1. januar.

...”

I protokollat af 15. oktober 1975 hedder det:

”I tilknytning til den aftale vedrørende udbetaling af feriegodtgørelse og anvendelse af feriekort, som er indgået mellem Mælkeri-Industriarbejdernes Forbund og Mejeribrugets Arbejdsgiverforening, er der mellem parterne enighed om følgende:

Det i aftalen af 27. november 1973 angivne beløb ændres med virkning fra 1. januar 1976 til kr. 45.000,00 pr. år. Indbetalingen til forbundet af dette beløb finder sted senest den 1. juli, første gang senest den 1. juli 1976.

Der er fortsat enighed om, at beløbet anvendes til driften af forbundets feriehjem ”Pinen Kro”, idet det herved forudsættes, at denne institution ikke giver overskud. Arbejdsgiverforeningen har ret til – eventuelt gennem henvendelse til forbundets revisor, p.t. Revisionsinstituttet af 1920 A/S, Århus, - at kontrollere regnskabet vedrørende det omhandlede beløb.

Der er endvidere enighed om, at aftalen om udbetaling af feriegodtgørelse og anvendelse af feriekort, uanset bestemmelserne i aftalens stk. 11, tidligst kan opsiges til ophør med udgangen af kalenderåret 1978.

...”

I protokollat af 24. november 1975 hedder det:

”I tilknytning til den aftale, vedrørende udbetaling af feriegodtgørelse og anvendelse af feriekort, som er indgået mellem på den ene side Dansk Mejeristforbund og Specialarbejderforbundet og den anden side Mejeribrugets Arbejdsgiverforening, er der mellem parterne enighed om følgende:

Det i aftalen af 24. oktober 1968 angivne beløb ændres med virkning fra 1. januar 1976 til kr. 80.000,00 pr. år. Indbetalingen til forbundene af dette beløb finder sted senest den 1. juli, første gang senest den 1. juli 1976.

De indbetalte beløb kan efter nærmere aftale mellem parterne anvendes til ferieformål. Arbejdsgiverforeningen har ret til – eventuelt ved hjælp af en af arbejdsgiverforeningen udpeget revisor – at kontrollere regnskabet vedrørende det omhandlede beløb.

Der er i øvrigt enighed mellem parterne om, at aftalen om udbetaling af feriegodtgørelse og anvendelse af feriekort, uanset bestemmelserne i aftalens stk. 11, tidligst kan opsiges til ophør med udgangen af kalenderåret 1978.

...

Fordelingen af det ovenfor angivne beløb aftales direkte mellem de to forbund.”

I brev af 3. marts 1976 fra Direktoratet for Arbejdstilsynet til Mejeribrugets Arbejdsgiverforening med kopi til fagforbundene hedder det bl.a.:

”Under henvisning til tidligere brevveksling og møde i direktoratet den 30. august 1974 vedrørende etablering af en ordning for anvendelse af uhævet feriegodtgørelse har Mejeribrugets Arbejdsgiverforening i skrivelse af 3. december 1975 anmodet direktoratet om tilladelse til, at uhævet feriegodtgørelse for medlemmer af Specialarbejderforbundet i Danmark, Dansk Mejeristforbund og Mælke-Industriarbejdernes Forbund, der er beskæftiget under arbejdsgiverforeningen, ikke indbetales til feriefonden, men at feriegodtgørelsen anvendes til andre ferieformål.

Det er oplyst, at feriekortordningen oprindeligt blev etableret med virkning fra 1. januar 1969 i henhold til aftale mellem Mejeriernes Arbejdsgiverforening, Århus, der omfattede landmejerierne og Specialarbejderforbundet i Danmark og Dansk Mejeristforbund.

Til feriekortordningerne, der blev godkendt af arbejdsministeriet ved skrivelse af 17. december 1968, er knyttet en aftale om, at arbejdsgiverforeningen betaler de to forbund kr. 55.000 om året til ferieformål.

Med virkning fra 1. oktober 1972 overtog Mejeribrugets Arbejdsgiverforening de forpligtelser Mejeriernes Arbejdsgiverforening havde i henhold til feriekortordningerne, og med virkning fra 1. januar 1974 kom ordningen også til at omfatte konsummælkerierne i henhold til aftale herom med Mælkeri-Industriarbejdernes Forbund. I forbindelse med denne aftale blev det fastlagt, at arbejdsgiverforeningen skulle betale dette forbund kr. 35.000 om året til ferieformål.

Gennem forhandlinger med arbejdsgiverforeningen og de tre forbund er der med virkning fra 1. januar 1976 aftalt en forhøjelse af de ydede beløb til ferieformål, der herefter udgør i alt kr. 125.000 pr. år.

...

I denne anledning meddeler man, at direktoratet efter bestemmelsen i ferielovens § 22, stk. 1, kan godkende, at uhævet feriegodtgørelse fra og med optjeningsåret 1974 anvendes til følgende:

- 1) At uhævet feriegodtgørelse for medlemmer af Specialarbejderforbundet i Danmark, beskæftiget under Mejeribrugets Arbejdsgiverforening, tilfalder forbundets feriefond og anvendes i overensstemmelse med ovennævnte vedtægter af 14. august 1974.
- 2) At uhævet feriegodtgørelse for medlemmer af Mælke-Industriarbejdernes Forbund anvendes til drift af det af forbundet ejede feriehus "Pinen Kro" ved Sallingsund,
- 3) At uhævet feriegodtgørelse for medlemmer af Dansk Mejeristforbund, beskæftiget under Mejeribrugets Arbejdsgiverforening, anvendes til drift, herunder vedligeholdelse af forbundets feriehus i feriecentret "Kærneland", Als.

For så vidt angår den uhævede feriegodtgørelse for optjeningsårene 1972 og 1973, der er optjent under feriekortordningen for Mejerierne's Arbejdsgiverforening, bemærkes, at direktoratet efter ferielovens § 22, stk. 1, kan godkende, at de omhandlede beløb, som for optjeningsåret 1972 udgør kr. 4.363,90 og for 1973 kr. 12.610,17, anvendes til de af Specialarbejderforbundet i Danmark og Mejeristforbundet ovennævnte ferieformål og fordeles på grundlag af de respektive organisationers medlemsstatistik.

Det tilføjes, at det er en betingelse for direktoratets godkendelse, at der hvert år ved regnskabsafslutningen hertil indsendes erklæring fra en statsautoriseret revisor om størrelsen af den uhævede feriegodtgørelse, og om at beløbet er anvendt til det godkendte formål."

I protokollat af 4. december 1979 hedder det:

"I tilknytning til aftalen vedrørende udbetaling af feriegodtgørelse og anvendelse af feriekort, som er indgået mellem Mælkeri-Industriarbejdernes Forbund og Mejeribrugets Arbejdsgiverforening, er der mellem parterne enighed om følgende:

Med virkning fra 1. januar 1980 betaler arbejdsgiverforeningen et beløb på kr. 100.000,00 pr. år til forbundet. Indbetalingen af dette beløb finder sted senest den 1. juli, første gang senest den 1. juli 1980.

Beløbet skal anvendes til ...

Det er endvidere aftalt, at aftalen om udbetaling af feriegodtgørelse og anvendelse af feriekort, uanset bestemmelserne i aftalens stk. 11, tidligst kan opsiges til ophør med udgangen af kalenderåret 1982.

..."

I protokollat af 21. februar 1980 hedder det tilsvarende:

"I tilknytning til aftalen, vedrørende udbetaling af feriegodtgørelse og anvendelse af feriekort, som er indgået mellem på den ene side Dansk Mejeristforbund og Specialarbejderforbundet og den anden side Mejeribrugets Arbejdsgiverforening, er der mellem parterne enighed om følgende:

Med virkning fra 1. januar 1980 betaler arbejdsgiverforeningen et beløb på kr. 175.000,00 pr. år til forbundene. Indbetalingen af dette beløb finder sted senest den 1. juli, første gang senest den 1. juli 1980.

Det indbetalte beløb skal ...

Det er endvidere aftalt, at aftalen om udbetaling af feriegodtgørelse og anvendelse af feriekort, uanset bestemmelserne i aftalens stk. 11, tidligst kan opsiges til ophør med udgangen af kalenderåret 1982.

...

Fordelingen af det ovenfor angivne beløb aftales direkte mellem de to forbund.”

I 1983-overenskomsten hedder det i feriekortordningen pkt. 11:

”11. Aftalen træder i kraft den 1. januar 1974 og kan af begge parter opsiges med 6 måneders varsel til en 1. januar, dog tidligst 1. januar 1983.”

I protokollat af 1. december 1983 hedder det:

”I tilknytning til aftalen vedrørende udbetaling af feriegodtgørelse og anvendelse af feriekort, som er indgået mellem Nærings- og Nydelsesmiddelarbejder Forbundet og Mejeribrugets Arbejdsgiverforening, er der mellem parterne enighed om følgende:

Med virkning fra 1. januar 1984 betaler arbejdsgiverforeningen et beløb på kr. 170.000,00 pr. år til forbundet. Indbetalingen af dette beløb finder sted senest den 1. juli, første gang senest den 1. juli 1984.

Beløbet skal anvendes til ...

Aftalen kan af begge parter opsiges med 6 måneders varsel til en 1. januar, dog tidligst til ophør med udgangen af kalenderåret 1986.

...”

I protokollat af 15. december 1983 hedder det tilsvarende:

”I tilknytning til aftalen vedrørende udbetaling af feriegodtgørelse og anvendelse af feriekort, som er indgået mellem på den ene side Dansk Mejeristforbund og Specialarbejderforbundet og den anden side Mejeribrugets Arbejdsgiverforening, er der mellem parterne enighed om følgende:

Med virkning fra 1. januar 1984 betaler arbejdsgiverforeningen et beløb på kr. 225.000,00 pr. år til forbundene. Indbetaling af dette beløb finder sted senest den 1. juli, første gang senest den 1. juli 1984.

Det indbetalte beløb skal ...

Aftalen kan af begge parter opsiges med 6 måneders varsel til en 1. januar, dog tidligst til ophør med udgangen af kalenderåret 1986.”

I 1985-overenskomstens feriekortordning er den hidtidige opsigelsesbestemmelse i pkt. 11 udgået.

I protokollat af 30. november 1987 hedder det:

”I tilknytning til aftalen vedrørende udbetaling af feriegodtgørelse og anvendelse af feriekort, som er indgået mellem Nærings- og Nydelsesmiddelarbejder Forbundet og Mejeribrugets Arbejdsgiverforening, er der mellem parterne enighed om følgende:

Med virkning fra 1. januar 1988 betaler arbejdsgiverforeningen et beløb på kr. 250.000,00 pr. år til forbundet. Indbetaling af dette beløb finder sted senest den 1. juli, første gang senest den 1. juli 1988.

Beløbet skal anvendes til ...

Aftalen kan af begge parter opsiges med 6 måneders varsel til en 1. januar, dog tidligst til ophør med udgangen af kalenderåret 1990.

...”

I protokollat af 15. december 1987 hedder det tilsvarende:

”I tilknytning til aftalen vedrørende udbetaling af feriegodtgørelse og anvendelse af feriekort, som er indgået mellem på den ene side Dansk Mejeristforbund og Specialarbejderforbundet og den anden side Mejeribrugets Arbejdsgiverforening, er der mellem parterne enighed om følgende:

Med virkning fra 1. januar 1988 betaler arbejdsgiverforeningen et beløb på 330.000,00 pr. år til forbundene. Indbetalingen af dette beløb finder sted senest den 1. juli, første gang senest den 1. juli 1988.

Det indbetalte beløb skal ...

Aftalen kan af begge parter opsiges med 6 måneders varsel til en 1. januar, dog tidligst til ophør med udgangen af kalenderåret 1990.

...”

I protokollat af 25. november 1991 hedder det:

”I tilknytning til aftalen vedrørende udbetaling af feriegodtgørelse og anvendelse af feriekort, som er indgået mellem Nærings- og Nydelsesmiddelarbejder Forbundet og Mejeribrugets Arbejdsgiverforening, er der mellem parterne enighed om følgende:

Med virkning fra 1. januar 1992 betaler arbejdsgiverforeningen et beløb på kr. 360.000,00 pr. år til forbundet. Indbetalingen af dette beløb finder sted senest den 1. juli, første gang senest den 1. juli 1992.

Beløbet skal anvendes til ...
 Aftalen kan af begge parter opsiges med 6 måneders varsel til en 1. januar, dog tidligst til ophør med udgangen af kalenderåret 1994.
 ...”

I protokollat af 13. marts 1992 hedder det tilsvarende:

”I tilknytning til aftalen vedrørende udbetaling af feriegodtgørelse og anvendelse af feriekort, som er indgået mellem på den ene side Dansk Funktionærforbund og Specialarbejderforbundet i Danmark, og den anden side Mejeribrugets Arbejdsgiverforening, er der mellem parterne enighed om følgende:

Med virkning fra 1. januar 1992 betaler arbejdsgiverforeningen et beløb på kr. 345.000,00 pr. år til forbundene. Indbetalingen af dette beløb finder sted senest den 1. juli, første gang senest den 1. juli 1992.

Det indbetalte beløb skal ...

Aftalen kan af begge parter opsiges med 6 måneders varsel til en 1. januar, dog tidligst til ophør med udgangen af kalenderåret 1994.

...

Fordelingen af det ovenfor angivne beløb aftales direkte mellem de to forbund.”

4. Opsigelsen af betalingsaftalerne

Det er oplyst, at Mejeribrugets Arbejdsgiverforening og medlemsvirksomhederne med virkning fra 1. juli 2012 er indmeldt i Dansk Industri, og at medlemsvirksomhederne er placeret i DI-OII.

Det er endvidere oplyst, at indmeldelsen i Dansk Industri er aftalt gennemført således, at DI-OII har kompetencen til at indgå kollektive aftaler og er indtrådt i alle Mejeribrugets Arbejdsgiverforenings kollektive overenskomster undtaget protokollaterne af 23. november 1995 med betalingsaftalen, som hverken Dansk Industri eller DI-OII ville indtræde i.

Den 4. juli 2012 blev der på arbejdsgiversidens initiativ holdt et møde mellem parterne med det formål at orientere arbejdstagersiden om indmeldelsen og konsekvenserne heraf. Lars Kaae har forklaret, at MA på mødet nævnte, at de ville opsiges betalingsaftalen – et punkt, som stod på det talepapir, MA's direktør Nils J. Andreasen havde udarbejdet. Vagn Henriksen husker mødet, men mener ikke, at der blev sagt noget om betalingsordningen på mødet.

Det er samstemmende forklaret, at overenskomstparterne har tradition for i december året forud for overenskomstforhandlinger at mødes og præsentere, hvad de hver især vil komme med af krav, og at et sådant møde fandt sted i december 2012. Arbejdsgiversiden havde til brug for mødet udarbejdet et papir af 19. december 2012, hvori det hedder:

”Til: Fællesforbundene
Fra: Mejeribrugets Arbejdsgiverforening

Vedr.: Oplæg/krav til overenskomstforhandlinger 2013

1. Baggrund for forhandlingerne

Forhandlingerne vil foregå på baggrund af en situation præget af følgende omstændigheder:

...

På den baggrund mener Mejeribruget Arbejdsgiverforening, at overenskomstfornyelsen pr. 1. april 2013 bør bidrage væsentligt til en styrkelse af mejeribranchens konkurrencedygtighed og til beskæftigelsen i branchen nu og på længere sigt. Mejeribrugets Arbejdsgiverforening fastholder derfor, at overenskomstløsningen vedrørende generelle forhold og særlige forhold samlet bør bidrage til en reduktion af lønomkostningerne i branchen.

2. Generelle forhold

Forlængelse af overenskomsten med 11 måneder.

MA kræver, at overenskomsterne kun forlænges med 11 måneder med udløb pr. 1. marts 2014.

Taktreguleringsordningen

Taktreguleringen skal afskaffes. ...

3. Særlige forhold

Chaufførprotokollat

Chaufførprotokollatet skal forbedres.

...

Optjente fritimer

MA kræver loft over antallet af optjente fritimer, som henstår. ...

Feriekortordning

MA vil bringe betalingen på årligt 796.000,00 kr. til forbundene til ophør. Betalingen dækkes allerede af overenskomstfonden.

Gruppelivsordning

MA ønsker forenklinger af overenskomsten ...

Løn under barsel

Der kræves følgende tilpasninger af betingelserne for løn under barsel i lyset af refusionsreglerne i Industriens Barselsfond:

...”

Det er samstemmende forklaret, at der på mødet alene foregik en præsentation, der var ikke nogen nærmere drøftelse. Ifølge Vagn Henriksen var den eneste bemærkning til feriekortordningen, at det ikke havde noget med overenskomstfonden at gøre.

Det er samstemmende forklaret, at emnet ikke blev nævnt af nogen af parterne under overenskomstforhandlingerne.

Vagn Henriksen har forklaret, at han forstod udsagnet om, at ”MA vil bringe betalingen på årligt 796.000 kr. til forbundene til ophør”, som et krav, MA ville fremkomme med under overenskomstforhandlingen. Lars Kaae har forklaret, at det helt i overensstemmelse med ordlyden er en meddelelse om, hvad de ensidigt agter at gøre, at de havde taget den med for at give forbundene anledning til at overveje, om det kunne give anledning til krav, og at det kom lidt bag på dem, at forbundene ikke bragte det op under forhandlingen.

Under de tekniske drøftelser efter overenskomstforhandlingerne i 2013 blev organisationsgarantibestemmelsen ændret, således at det er DI Overenskomst II og ikke som hidtil MA, som garanterer. Det er samstemmende forklaret, at der ikke var nogen realitetsforhandling herom – parterne anså det for en redaktionel ændring/teknisk tilpasning.

Efter indgåelse af overenskomst 2013 gældende for 11 måneder sendte MA (ved direktør Nils Juhl Andreasen) den 24. juni 2013 følgende brev til de tre forbund (ved forbundssekretær Poul Erik Faarkrog, NNF, forhandlingssekretær Vagn Henriksen, 3F, og forbundsformand Lars Gram, Danske Mejeristers Fagforening/Serviceforbundet):

”Vedr.: Protokollat af 23. november 1995 om betaling i relation til feriekortordning

I forbindelse med Mejeribrugets Arbejdsgiverforenings overgang til DI er en række forhold taget op til nærmere overvejelse. Det gælder også det forhold, at Mejeribrugets Arbejdsgiverforening årligt betaler kr. 796.000,- til forbundene i henhold til ovennævnte protokollat.

En sådan betaling er ikke gængs i DI, som derfor har afvist at overtage denne forpligtelse. Opfyldelsen af protokollatet påhviler derfor Mejeribrugets Arbejdsgiverforening, selvom garantiforpligtelsen i forhold til feriekortordningen er overgået til DI jf. de netop indgående overenskomstforlig.

Mejeribrugets Arbejdsgiverforening finder ikke anledning til at fortsætte denne betaling og vil derfor med henvisning til protokollatet hermed opsige betalingsaftalen med virkning fra 1. januar 2014, således at sidste betaling vil være i 2013.”

I en e-mail af 22. august 2013 fra Lars Gram til Nils Juhl Andreasen – med kopi til bl.a. Poul Erik Faarkrog og Vagn Henriksen – hedder det:

”Hej Nils!

Der kvitteres hermed for modtagelse af brevet vedr. feriekortordningen modtaget den 25. juni 2013.

Forbundene i fællesoverenskomsten vender tilbage med samlet svar i løbet af september måned.

På vegne af
3F, NNF og DMF/Serviceforbundet.

Med venlig hilsen
Lars Gram
Danske Mejeristers Fagforening”

Under overenskomstforhandlingerne i 2014 tog forbundene spørgsmålet om fortsat rentetilsvaret for feriekortordningen op. Det er samstemmende forklaret, at forbundene ikke ville anerkende opsigelsen, fordi betalingsaftalen efter deres opfattelse hang fast sammen med feriekortordningen. Spørgsmålet blev så prekært den afsluttende forhandlingsnat, at forbundene insisterede på en løsning som betingelse for at skrive under på den i øvrigt opnåede enighed om overenskomstfornyelse. Arbejdsgiversiden foreslog, at forbundene fik noget andet og tilbød 10 øre på taktreguleringen, hvilket forbundene imidlertid ikke ville have i stedet. Drøftelserne mandede ud i, at overenskomstprotokollaterne blev skrevet under samtidig med, at parterne underskrev følgende ueningshedsprotokollat af 9. marts 2014:

”Vedr. Protokollat af 23. november 1995 om betaling i relation til feriekortordning.

Der er d.d. afholdt møde mellem organisationerne DI/Mejeribrugets Arbejdsgiverforening, Fødevarerforbundet NNF, 3F og DMF vedr. DI/Mejeribrugets Arbejdsgiverforenings opsigelse af betaling i relation til feriekortordning.

Der er forbundenens opfattelse, at DI/Mejeribrugets Arbejdsgiverforening ikke ensidigt kan opsige betalingsaftalen for feriekortordningen, uden samtidig at opsige aftalen om feriekortordning/garantiordning under DI/Mejeribrugets Arbejdsgiverforening.

Der er forbundenens opfattelse, at aftalen med opsigelsen reelt er bortfaldet, da MA/DI ikke ønsker aftalen genforhandles, og at arbejdsgiverne fremadrettet skal følge ferieloven vedr. Feriekonto.

Fra arbejdsgiverside afviste man ovenstående. Man bestrider, at lønmodtagersiden har noget krav. Der er ikke sket behørig behandling af sagen jfr. de fagretlige regler, hvorfor sagen ikke nu kan behandles fagretligt.

Forbundene forbeholder sig retten til at videreføre sagen arbejdsretligt.”

5. Parternes argumentation

5.1. Fagforbundene har bl.a. anført, at ferieoverenskomsten og betalingsaftalen er sideordnede aftaler, som er så uløseligt nært forbundne, at de kun kan siges op til samtidigt ophør. Betalingsaftalen indeholder arbejdsgiversidens betaling til forbundene for de betydelige økonomiske fordele, feriekortordningen giver i kraft af en likviditetslættelse på 130 mio. kr. på årsbasis

Det har helt tilbage fra 1968 klart været forudsat – som udtrykkeligt anført i protokol af 24. oktober 1968 – at betalingsaftalen gælder, ”så længe den aftalte generelle ordning [feriekortordningen] er gældende”, en formulering, der er gentaget i protokollatet af 27. november 1973. Den forudsætning er en helt grundlæggende betingelse, som er underforstået opretholdt gennem alle årene. Det er forbundne kar. At ferieoverenskomsten er blevet en del af overenskomsten kan ikke betyde, at betalingsaftalen kan opsiges til bortfald uden samtidigt bortfald af ferieoverenskomsten. Opsigelsesbestemmelsen i betalingsaftalen må forstås som en bestemmelse, der giver ret til at forlange genforhandling, f.eks. om beløbets størrelse – der er kun adgang til opsigelse til bortfald sammen med ferieoverenskomsten som led i en overenskomstforhandling. Arbejdsgiversiden rejste da også krav herom i oplægget til overenskomstforhandlingerne i papiret af 19. december 2012. Forholdet burde i øvrigt have været oplyst under overenskomstforhandlingerne forud for forbundenens accept af DI som garant, idet forbundenens forudsætning for at acceptere DI's indtræden i MA's forpligtelse var, at DI indtrådte i alle forpligtelser.

DI har overtaget overenskomsterne og kan ikke bare afvise at være bundet af en del af det samlede aftalegrundlag.

5.2. DI og MA har bl.a. anført, at mens feriekortaftalen er en del af overenskomsten og kun kan opsiges som led i en opsigelse af denne, er betalingsaftalerne af 23. november 1995 selvstændige sideordnede aftaler, som kan opsiges med 6 måneders varsel. Der er intet i ordlyden eller andet, som støtter, at der alene kan ske opsigelse til genforhandling af beløbsstørrelser. Det er muligt, der oprindeligt har været en forudsætning om samhørighed, men den må vige for det som efterfølgende er udtrykkeligt aftalt, nemlig at ferieaftalen bliver en del af overenskomsten, og betalingsaftalen får sin egen opsigelsesbestemmelse.

DI har herved henvist til Ole Hasselbalch: Den danske arbejdsret, bind III, Kollektivarbejdsretten (2009) s. 2743 med omtale af opmandskendelser af 5. februar 1982, 14. januar 1985 og 16. april 1991 samt Jens Kristiansen: Den kollektive arbejdsret (3. udg. 2014) s. 284 og 286 med henvisning til Arbejdsrettens dom af 1. december 1981 i sag AR1981.9475 (AT 1981/160)

DI er ikke forpligtet af betalingsaftalerne, som DI aldrig er indtrådt i. Det er MA, som er pligtsubjekt.

6. Opmandens begrundelse og resultat

Da feriekortordningen blev indført, var betalingsaftalerne således knyttet til feriekortordningen, at det i betalingsaftalerne udtrykkeligt var aftalt, at de skulle gælde, så længe feriekortordningen var gældende. Betalingsaftalerne kunne derfor ikke bringes til særskilt ophør ved opsigelse.

Denne samhørighed blev opretholdt i 1975-protokollaterne på baggrund af 1975-overenskomsten, der som bilag 2 medtog feriekortordningen med en selvstændig bestemmelse i pkt. 11 om opsigelse med 6 måneders varsel til en 1. januar.

Feriekortordningens selvstændige opsigelsesbestemmelse udgik imidlertid af overenskomsten i 1985, og det er uomtvistet, at den gældende overenskomsts bilag III med feriekortordningen er en del af overenskomsten, som kun kan opsiges som led i opsigelse af overenskomsten – med andre ord: feriekortaftalen står og falder med overenskomsten.

Mens det i 1973-betalingsaftalerne udtrykkeligt var angivet, at betalingspligten gælder, så længe feriekortaftalen er i kraft, har betalingsaftalerne siden 1983 indeholdt en udtrykkelig bestemmelse om opsigelse med 6 måneders varsel til 1. januar.

Der foreligger ingen oplysninger eller forklaringer om baggrunden for denne udvikling. Resultatet er imidlertid, at den ene af de to, oprindeligt samhørende aftaler er blevet en fuldt integreret del af overenskomsten, mens den anden ikke blot er forblevet uden for overenskomsten, men har fået og bevaret en særlig opsigelsesbestemmelse.

Når parterne således udtrykkeligt har aftalt at skille to oprindeligt sammenhørende aftaler ad ved kun at indlemme den ene i overenskomsten og indføje og opretholde en særlig opsigelsesbestemmelse i den anden, kan forudsætningssynspunkter og rimelighedsbetragtninger ud fra sammenhængen mellem ferieaftalen og betalingsaftalerne ikke føre til en forståelse af betalingsaftalerne, hvorefter disse må anses for at være blevet en del af overenskomsten og kun kan opsiges sammen med denne. Opsigelse af betalingsaftalerne kan således ske i overensstemmelse med ordlyden af betalingsaftalernes opsigelsesbestemmelse, der ikke kan forstås som alene indeholdende en adgang til, hvad klager har kaldt opsigelse til genforhandling.

Det bemærkes dog herved, at sammenhængen med feriekortordningen og rimelighedsbetragtninger og hensynet til gensidig loyalitet i overenskomstforhold taler for et krav om udmelding fra arbejdsgiversiden af opsigelse af betalingsaftalerne med henblik på disses ophør i forbindelse med overenskomstforhandlinger, således at lønmodtagersiden er opfordret til under overenskomstforhandlingerne at tage hensyn til denne ændring af forholdet mellem parterne. En sådan meddelelse fra arbejdsgiverside må imidlertid anses for indeholdt i MA's oplæg af 19. december 2012 til overenskomstforhandlingerne i 2013.

Der kan herefter ikke gives forbundene medhold i materien.

Det findes på denne baggrund, og da det forhold, at MA sagde op, ikke er anfægtet, ufornuddent at tage stilling til spørgsmålet, om DI og/eller MA var bundet af betalingsaftalerne.

Thi bestemmes:

DI og Mejeribrugets Arbejdsgiverforening frifindes.

Hver part bærer egne omkostninger ved sagens behandling og halvdelen af udgiften til opmand.

Børge Dahl